हिरण्यपदप्रवृत्तिनिमित्तमाह निर्मितमिति भूम्यंतर्गतमेवपार्थिवेषुपांसुषुवह्निनाधम्यमानेषुव्यक्तीभवतीतिवह्निनानिर्मितं वायुनावह्निमुद्दीपयताविशोधितं वायुनावर्धितमित्यपिपाठः सर्वंजगत्हिरण्मयंहिरण्यप्रधानं तेन भूमेःसारत्वात्शुद्धत्वात्सर्वजगन्मोहकत्वाच्चहिरण्यमित्युच्यतइत्यर्थः ॥ १ ॥ धत्तेपुष्णाति धारयतेजीवयति ॥ २ ॥ नित्यमिति प्रोष्ठपदाभ्यामितितृतीयामूलेनावाहयेद्देवीमितिवत्सप्तम्यर्थेतेनतस्मिन्नक्षत्रद्वयेशुक्रेशुक्रवासरेतद्योगेसतिशुक्रोग्निःधनपतौकुबेरस्यतद्ध्यर्थंमनुष्येभ्यःसंप्रदानेभ्यःधनंदत्तेददाति शुक्रश्चित्तार्जितमित्यनेनवह्निरेतस्त्वंतस्यप्रदर्श्यते शुक्रःकाव्येऽनलेज्येष्ठइतिविश्वः

नारदउवाच अथाहगालवंदीनंसुपर्णःपततांवरः॥ निर्मितंवह्निनाभूमौवायुनाशोधितंतथा॥यस्माद्धिरण्मयंसर्वंहिरण्यंतेनचोच्यते॥१॥धत्तेधारयतेचेदमेतस्मात्कारणाद्धनं॥ तदेतत्त्रिषुलोकेषुधनंतिष्ठतिशाश्वतं॥२॥ नित्यंप्रोष्ठपदाभ्यांचशुक्रेधनपतौतथा॥ मनुष्येभ्यःसमादत्तेशुक्रश्चित्तार्जितंधनं॥३॥ अजैकपादहिर्बुध्न्यैरक्ष्यतेधनदेनच॥ एवंनशक्यतेलब्धुमलब्ध्वव्यंद्विजर्षभ॥ ऋतेचधनमश्वानांनावामिर्विद्यतेतव॥ ४॥ सत्वंयाचात्रराजानंकंचिद्राजर्षिवंशजं॥ अपीड्यराजापौरान्हियोनौकुर्याल्कृतार्थिनौ॥ ५॥ अस्तिसोमान्ववायेमेजातःकश्चिन्नृपःसखा॥ अभिगच्छावहेतंवैतस्यास्तिविभवोभुवि॥ ६॥ ययातिर्नामराजर्षिर्नाहुषःसत्यविक्रमः॥ सदास्यतिमयाचोक्तोभवताचार्थितःस्वयं॥ ७॥ विभवश्चास्यसुमहानासीद्धनपतेरिव॥ एवंगुरुधनंविद्वन्दानेनैवविशोधय॥ ८॥ तथातौकथयंतौचचिंतयंतौचयत्क्षमं॥ प्रतिष्ठानेनरपतिंययातिंप्रत्युपस्थितौ॥ ९॥ प्रतिगृह्यचसत्कारैरर्घ्यपाद्यादिकंवरं॥ पृष्टश्चागमनेहेतुमुवाचविनतासुतः॥ १०॥ अयंमेनाहुषसखागालवस्तपसोनिधिः॥ विश्वामित्रस्यशिष्योभूद्वर्षाण्ययुतशोनृप॥ ११॥ सोयंतेनाभ्यनुज्ञातउपकारेप्सयाद्विजः॥ तमाहभगवान्कालेददानिगुरुदक्षिणां॥ १२॥ असकृत्तेनचोक्तेनकिंचिदागतमन्युना॥ अयमुक्तःप्रयच्छेतिजानताविभवंलघु॥ १३॥ एकतःश्यामकर्णानांशुभ्राणांशुद्धजन्मनां॥ अष्टौशतानिमेदेहिहयानांचंद्रवर्चसां॥ १४॥ गुर्वर्थोदीयतामेषयदिगालवमन्यसे॥ इत्येवमाहसक्रोधोविश्वामित्रस्तपोधनः॥१५॥ सोयंशोकेनमहतातप्यमानोद्विजर्षभः॥ अशक्तःप्रतिकर्तुंतद्भवंतंशरणंगतः॥ १६॥ प्रतिगृह्यनरव्याघ्रत्वत्तोभिक्षांगतव्यथः॥ कृत्वापवर्गंगुरवेचरिष्यतिमहत्तपः॥ १७॥ तपसःसंविभागेनभवंतमपियोक्ष्यते॥ स्वेनराजर्षितपसापूर्णंत्वांपूरयिष्यति॥ १८॥

धनार्थीउक्तनक्षत्रवारयोगेवह्निप्रार्थयेत् तच्चधनंयागादिद्वारावाभूमौनिखननेनवासर्वंकुबेरंप्रत्येवगच्छतीतिभावः ॥३॥ अजेति अजएकपात्पूर्वप्रोष्ठपदादेवता अहिर्बुध्न्यउत्तरप्रोष्ठपदादेवता धनदश्चतदध्यक्षस्तस्मादेतानिप्रार्थयताधनंलब्धुंशक्यंनान्यथेत्यर्थः ॥ ४ ॥ याचयाचस्व यःराजा नौआवां ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ विशोधयपरिहर ॥८॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥१४॥१५॥१६॥१७॥१८॥

Digitized by Google